

XARİCİ DİLLƏRİN TƏDRİSİ METODİKASI
МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ
METHODOLOGY OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES

UOT 372.881.111.1

Nigar Azad qızı Qasımova

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin müəllimi

<https://orcid.org/0000-0002-2458-2469>

[https://doi.org/10.69682/arti.2024.91\(5\).175-179](https://doi.org/10.69682/arti.2024.91(5).175-179)

İNGİLİS DİLİNDƏ ÜMUMİLƏŞMƏ VƏ XÜSUSİLƏŞMƏ PROSESLƏRİ

Нугяр Азад гызы Гасымова

преподаватель Азербайджанского Государственного Педагогического Университета

ПРОЦЕССЫ ОБОБЩЕНИЯ И СПЕЦИФИКАЦИИ В АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ

Nigar Azad Gasimova

teacher of the Azerbaijan State Pedagogical University

GENERALIZATION AND SPECIFICATION PROCESSES IN ENGLISH

Xülasə. Dil mürəkkəb bir strukturdur, xarici faktorların təsiri ilə dilin daimi inkişafı və çətinləşməsi nəticəsində yaranan daxili problemlərin təsiri ilə dəyişikliklərə məruz qalır. Sözlün bir neçə mənası ola bilər və zaman keçdikcə bəzi mənalər unudula və artıq istifadə olunmaya bilər. Çoxmənalılıq hər bir dildə təbii hadisədir və semantik dəyişmənin səbəblərindən biridir. Sözlün mənasını elastik, dəyişən mexanizm kimi təsvir etmək olar. Sözlün ilkin mənası vaxt ötdükcə genişlənə, ümumiləşə və əksinə mənanın daralması, xüsusişməsi baş verə bilər. Əksər hallarda sözlün mənasının genişlənməsi sözlün ilkin mənasının mücərrədləşməsi ilə müşayiət olunur. Dildə sözlərin çoxu konkret anlayışların adı kimi meydana çıxır. Sonra isə sözlərin ilkin mənası genişlənir və ümumiləşir. Sözlün mənasının genişlənməsi sözlün inkişafı tarixində ən geniş yayılmış xüsusiyyətlərdən biridir. Mənanın daralması tədricən gedən bir prosesdir, bu zaman söz ünsiyyətin ümumi sferasından xüsusi sferasına daxil olur.

Açar sözlər: *sözlün ilkin mənası, sözlün yeni mənası, mənanın genişlənməsi, ümumiləşmə prosesi, mənanın mücərrədləşməsi, mənanın daralması, xüsusişmə prosesi*

Аннотация. Язык – сложная структура, подверженная изменениям влияния внешних факторов и внутренних проблем, возникающих в результате постоянного развития, усложнения языка. Слово может иметь несколько значений, и со временем некоторые значения могут быть забыты и больше не использованы. Многозначность – естественное явление в каждом языке и одна из причин семантического изменения. Значение слова можно описать как эластичный, изменяющийся механизм. Первоначальное значение слова с течением времени может расширяться, обобщаться, и наоборот, может происходить сужение, спецификация значения. В большинстве случаев расширение значения слова сопровождается абстрагированием первоначального значения слова. В языке большинство слов появляются как названия конкретных понятий. А потом первоначальное значение слов расширяется и обобщается. Расширение значения слова – одно из самых распространенных особенностей в истории развития слова. Противоположностью процесса расширения значения слова, обобщения является процесс сужения значения слова, специализации. Сужение значения – процесс постепенный, при котором слово из общей сферы общения переходит в особую сферу.

Ключевые слова: *первоначальное значение слова, новое значение слова, расширение значения, процесс обобщения, абстрагирование значения, сужение значения, процесс специализации.*

Abstract. Language is a complex structure, subject to changes due to the influence of external factors, internal problems caused by the constant development of the language and its complication. The word can have several meanings, and over time, some meanings may be forgotten and no longer used. Polysemy is a natural phenomenon in every language and one of the reasons for semantic change. The meaning of the word can be

described as a flexible, changing mechanism. The original meaning of the word can expand, become general over time, and vice versa, a narrowing of the meaning, its specialization can occur. In most cases, the expansion of the meaning of the word is accompanied by the abstraction of the original meaning of the word. In the language, most words appear as the name of specific concepts. And then the original meaning of the words expands and becomes general. The expansion of the meaning of the word is one of the most widespread features in the history of the development of the word. The opposite of the process of expansion of the meaning or generalization is the process of narrowing of the meaning or specialization. Narrowing of meaning is a gradual process, during which the word enters from the general sphere of communication into its special sphere.

Keywords: *the initial meaning of the word, the new meaning of the word, the expansion of meaning, the process of generalization, the abstraction of meaning, the narrowing of meaning, specification process*

Dil cəmiyyətlə birlikdə inkişaf edir və müxtəlif növ dəyişikliklərdən keçir. Sözlərin mənası xarici faktorların təsiri və dilin daxili strukturundakı rəqabət və tərəqqi nəticəsində dəyişir, inkişaf edir. Qloballaşma və yeni texnologiyalar dövründə yalnız neologizmlərə deyil, həm də sözlərin yeni mənasına çox böyük ehtiyac, tələbat yaranır. O sözlərin mənalari dəyişir ki, onlar köhnəlmiş əşyaları bildirir və bu sözlər üçün artıq yeni mənalər tapılır; müəyyən bir şeyi bildirmək üçün olan sözlər rəqabətə tab gətirməyib başqa əşya və hadisəni bildirməyə başlayır. Sözlərin mənalarının dəyişməsi müntəzəm və daimi olaraq gedən prosesdir. Yeni anlayışların yaranması ilə sözlərin mənalarının yenidən qavranması, yenidən dərk olunması hadisəsi baş verir.

Cəmiyyətin inkişafı, insanlararası münasibət və fəaliyyətlər sözlərin mənalarının dəyişməsində geniş yayılmış səbəblərdən biridir. Ətraf aləmin dəyişməsi sözlərin mənalarının dəyişməsinə səbəb olur, bunu da funksional semantika adlandırırlar. Məsələnin məğzi bundadır ki, bir şey köhnədikdə və ya cəmiyyətin istifadəsindən çıxdıqda, bu əşyanın adı istifadədə qalır və daha sonra başqa bir əşyanı, predmeti adlandırmaq üçün istifadə olunur. (3, s.24-27) Bu zaman əvvəlki əşya ilə sonradan sözün adlandırdığı əşya arasında funksional bağlılıqdan başqa ümumi heç bir şey olmur. Buna misal olaraq *“pen”* sözünü göstərmək olar, hal-hazırda bu söz qələm, lakin əvvəllər isə *“quş lələyi”* mənasını ifadə edirdi.

İngilis dili, başqa dillər kimi dəyişikliklərə məruz qalır, çünki bu, ən geniş yayılmış dillərdən biridir. Bu dildə dünyanın hər bir nöqtəsində danışılır. Bu, sosial şəbəkələrdə ən məşhur dillərdən biridir. İnformasiyanın ötürülməsi və ünsiyyətin spesifikasiyasının dinamik dəyişməsi nəticəsində bu dildə müxtəlif proseslər, o cümlədən sözlərin mənasının dəyişməsi baş verir. İngilis dilində daha çox müşahidə olunan pro-

seslər sözlərin mənalarının genişlənməsi – ümumiləşmə prosesi və sözlərin mənalarının daralması – xüsusişmə prosesləridir.

Mənanın daralması (narrowing of meaning, specialization) prosesinin əksi mənanın genişlənməsidir (widening of meaning, extension of meaning, generalization). Əksər hallarda sözün mənasının genişlənməsi sözün yeni mənasının əvvəlki məna ilə müqayisədə daha çox mücərrədləşməsi ilə müşayiət olunur:

“junk” sözü əvvəllər dənizçilər tərəfindən istifadə olunurdu və bu sözün ilkin mənası *“köhnə kəndir, ip”* idi. İndi isə bu sözlə bütün *“köhnə, lazımsız əşyalar”* adlandırılır.

“bird” sözünün ilkin mənası *“quş balası”* olmuşdu. İndi isə *“bird”* sözü ilə bütün lələkləri və qanadları olan heyvanları, quşları adlandırırlar.

“gambit” sözünün ilkin mənası *“şahmat”* oyununda oyunçunun *“qələbə üçün piyadanı qurban verməsi”* olmuşdu. İndi isə *“gambit”* sözü ilə obrazlı şəkildə *“üstünlük əldə edə bilmək, qələbə qazanmaq üçün edilən bütün ağıllı hərəkətləri, verilən istənilən qurbanları”* adlandırırlar.

“barn” sözünün ilkin mənası *“arpanın saxlanılması üçün yer”* olmuşdu. İndi isə bu söz *“saman, quru ot, dənli bitkilər, mal-qaranın saxlanıldığı ferma binası, anbar”* mənasında işlədilir.

“campaign” sözünün ilkin mənası *“hərbi yürüş, döyüş meydançasında hərbi fəaliyyət”* olmuşdu. Hal-hazırda isə *“campaign”* sözü *“nəticə əldə etmək üçün məqsədyönlü fəaliyyət”* mənasında işlənir. Bu fəaliyyət isə həm hərbi, həm siyasi, həm də iş fəaliyyəti ola bilər.

“fly” felinin ilkin mənası *“qanad vasitəsilə havada hərəkət etmək”* olmuşdu. Hal-hazırda isə cəmiyyətin inkişafının nəticəsi olaraq daha geniş mənanı ifadə edir: *“havada və ya kosmosda hərəkət etmək”, “uçmaq”*.

Mənanın genişlənməsi, ümumiləşmə prosesini ingilis dilində bir çox sözlərdə müşahidə edirik:

- *Pants* - mens wide breeches extending from waist to ankle; pantaloons underpants (original meaning) → an outer garment that covers the body from the waist downwards, covering each leg separately, usually as far as the ankles; trousers (modern meaning). Şalvar – geniş kişi bridcisi beldən ayaq biləyinə qədər; dar şalvar, alt paltarı (ilkin məna) → üst geyim predmeti, bədənin aşağı hissəsini və ayrılıqda hər iki ayağı örtən şalvar (yeni məna).

XVII əsrdə İtaliyada “*commedia dell arte*” konsepti düşünülmüşdü, bu professional teatrın erkən forması idi. Əsas personajlardan biri *Pantalone* adlı qəhrəman idi. Onu ayağında çəkələk, əynində dar şalvar olan ağılsız yaşlı kişi kimi təsvir edirdilər. Köhnə fransız dili daşıyıcıları metonimiya vasitəsilə onu şalvarın öz adı ilə adlandırmağa başladılar. Bundan sonra “*pantalone*” sözü ingilis dilinə “*pantaloons*” formasında alınma söz kimi daxil olur, “*pants*” kimi qısaldılır və “şalvar” mənasında işlədilir. Əvvəlki dövrlərdə britaniyalılar “*pants*” sözünü “alt paltarı” mənasında istifadə edirdilər. “*Pants*” sözünün kişi paltarına aid olması həmin dövrdə yalnız kişilərin şalvar geyinməsi tarixi ənənəsi ilə əlaqədar idi. XX əsrin əvvəllərində bu söz ilk dəfə hər iki cinsin geyimi mənasında işlədilməyə başlanır.

- *Place* – broad streets (original meaning) → a location or position in space (modern meaning) Yer – geniş küçələr (ilkin məna) → məkanda mövqe və ya yer (yeni məna). Söz təqribi XII əsrdən bəri istifadə olunur, bu söz latın sözü olan “*platea*” sözündən yaranıb və ilkin mənası “küçə”, “həyəət” olmuşdu. Sonra XIII əsrdən ingilis dilində bu söz “a particular part of space, definite location, spot, site” – “məkanın müəyyən bir hissəsi, müəyyən bir mövqe, yer” mənasında istifadə olunmağa başlanmışdı. “*Place*” sözü qədim ingilis dilində “*stede*” sözünün əvəzinə işlədilməyə başlandı, bu söz indi “*stead*” (“torpaq sahəsi, ferma”), “*steadfast*” (möhkəm, sabit, sədaqətli), “*steady*” (sabit, taraz, möhkəm, dayanıqlı) və “*instead*” (nəyinsə, kiminsə əvəzinə) formalarında işlədilir.

Əksər hallarda sözün mənasının genişlənməsi sözün ilkin mənasının mücərrədləşməsi ilə müşayiət olunur. Dildə sözlərin çoxu konkret

anlayışların adı kimi meydana çıxır. Sonra isə sözlərin ilkin mənası genişlənir və ümumiləşir. Sözün mənasının genişlənməsi sözün inkişafı tarixində ən geniş yayılmış xüsusiyyətlərdən biridir. İngilis dilində ümumiləşmə prosesinə aşağıdakı nümunələri misal göstərə bilərik:

“*Manuscript*” sözünün ilkin mənası “əl yazısı” olmuşdur. Hal-hazırda isə bu söz həm əl ilə, həm də kompyuterdə yazılmış istənilən müəllif yazısını bildirmək üçün istifadə olunur. “*Picture*” sözünün indiki mənası “şəkil, rəsm, foto” mənalarında istifadə olunur. Bu sözün ilkin mənası “çəkilməmiş bir şey” olmuşdur. “*Salary*” sözünün indiki mənası “müəyyən bir işə görə alınan aylıq ödəniş, maaş” mənasında işlədilir. Sözün bu mənası orta ingilis dili dövründə yaranmışdı. Sözün ilkin mənası “*salt*” (duz) olmuşdur. Qədim Romada insanlar ticarət üçün puldan yox, duzdan istifadə edirdilər. Roma imperiyası üçün işləyən əsgərlər hər gün ödəniş əvəzinə bir ovuc duz alırdılar. Öz işini yaxşı icra edən əsgərlər üçün deyilirdi ki, onlar qazandıqları duza layiqdirlər. Roma tarixçiləri yazırdılar ki, Romada əsgərlərin maaşı duz idi və “*salary*” sözü də buradan yaranıb. Konkret mənadan mücərrəd mənaya keçid ingilis dilində ən çox baş verən hadisələrdən biridir. Bunu “*ready*” (hazır) sözündə müşahidə edə bilərik. Bu sözün ilkin mənası “*prepared for a ride*” (səyahətə, gəzintiyə hazır) mənasında işlədilmişdi. Hal-hazırda isə “*prepared for any action or situation*” (istənilən fəaliyyətə, situasiyaya hazır) mənasında istifadə olunur. Digər bir misal kimi “*journey*” sözünü nümunə gətirə bilərik. “*Journey*” (səyahət, səfər) ingilis dilinə fransız dilindən alınma söz kimi daxil olmuşdu və ilkin mənası “*one day trip*” (bir günlük səyahət) olmuşdur. İndiki mənası isə genişləniib və “*a trip of any duration*” (istənilən müddət davam edən səyahət, səfər) mənasında işlədilir.

“*to arrive*” feili ingilis dilinə fransız dilindən keçmiş alınma sözdür. İlkin mənası dar mənanı “*to come to shore*” (sahilə çatmaq) mənasını ifadə edirdi. Müasir ingilis dilində isə bu sözün mənası əhəmiyyətli dərəcədə genişlənməmişdir və ümumi mənanı “*to come*” (istənilən yerə gəlmək – kəndə, şəhərə, universitetə, otele, teatra və s. çatmaq) mənasını ifadə edir. Digər bir nümunə kimi “*pipe*” (boru) sözünü misal göstərmək olar. “*Pipe*” sözünün ilkin mənası “tütək, nəfəsli musiqi aləti”

(a musical wind instrument” olmuşdu. Hal-hazırda isə bu söz “a tube inside which liquid or gas flows from one place to another” (içində maye və qazın bir yerdən digər yerə axdığı boru), “any hollow oblong cylindrical body” (e.g. water pipe) – “istənilən içi boş uzunsov silindr struktur” (məs. su borusu) mənasında işlədilir.

Bütün köməkçi feillərdə: “have”, “be”, “do”, “shall”, “will” leksik mənanın genişlənməsi hadisəsi baş verib, çünki bu köməkçi feillər qrammatik məna daşıyır. Bu sözlər köməkçi feil kimi istifadə olunduqda onlar leksik məna daşımır, ancaq modal feil kimi və məna ifadə edən feil kimi istifadə olunduqda leksik məna daşıyır. İki cümləni müqayisə edək: “I have several books by this writer”. (“Məndə bu yazıçının bir neçə kitabı var”, və ya “Mən bu yazıçının bir neçə kitabına sahibəm”). İkinci cümlə “I have read some books by this author” (Mən bu müəlifin bir neçə kitabını oxumuşam). Birinci cümlədə “have” feili “possess” (sahib olmaq) mənasını ifadə edir, ikinci cümlədə isə o, heç bir leksik mənanı ifadə etmir, yalnız qrammatik məna ifadə edir və İndiki Bitmiş Zamanı (Present Perfect Tense) düzəldir.

Sözlər gündəlik həyatda nə qədər çox istifadə olursa, o qədər çox mənanı ifadə edir. Sözlərin leksik mənalарının dəyişməsinin bir çox səbəbi mövcuddur. Səbəblərdən biri dilin təbiətidir, sözlər istifadə olunduğu həyat situasiyalarından asılı olaraq yeni mənalар qazanır. Cəmiyyətdə baş verən mədəni və sosio-mədəni dəyişikliklərin təsiri nəticəsində dil daşıyıcılarının – sözlərin leksik mənalарı dəyişir.

Sözün mənasının genişlənməsi elə bir prosesdir ki, bu zaman sözün mənası zaman keçdikcə ümumiləşir. Söz əvvəlki mənası ilə müqayisədə daha çox kontekstdə istifadə oluna bilər. Bəzən bunu semantik ümumiləşmə adlandırırlar. Semantik genişlənmə semantik daralma prosesinin antonimidir, çünki bu zaman əks proses baş verir. Semantik genişlənmə semantik daralma prosesi kimi uzun illər ərzində baş verir. Semantik genişlənmənin səbəbi həm ekstralinqvistik, həm də linqvistik səbəblər ola bilər, buna dünyagörüşünün dəyişməsi və ya dil analogiyası daxildir. Məsələn: Business – “biznes” sözü ilkin olaraq məşğulluğu bildirmək üçün istifadə olunurdu. Ancaq illər keçdikcə bu sözün mənası genişlənməmiş və istənilən növ işi adlandırmaq üçün işlədilir.

Cool (havalı, dəbli) termin kimi caz musiqiçiləri arasında məşhur idi, çünki bu söz müəyyən musiqi tərzinə – “dəbli caza” aid idi. Zaman keçdikcə caz musiqisinin məşhurluğu artdıqca, bu söz digər kontekstlərdə də istifadə olunmağa başladı. “Playdough” sözünün ilkin mənası bu ticarət markasının adı idi, ancaq bu sözün mənası genişlənməmiş və məhsulun özü də bu adla playdough (plastilin) adlanmağa başlanmışdır.

Sözlərin mənalарının genişlənməsi, ilkin olaraq sözün dildə yalnız bir leksik mənanı ifadə etməsini və dar mənada istifadə olunmasını nəzərdə tutur. Zamanla o, daha geniş mənaya sahib olub, bəzən çox leksik mənanı ifadə edir və nitq-də daha çox istifadə olunur. Məsələn, ingilis sözü “wretch” ilkin olaraq yalnız “exile” (sürgün edilmiş adam) mənasını ifadə edirdi, ancaq indi bu sözlə “any miserable or vile person” (istənilən bədbəxt və ya alçaq, əclaf adamı) adlandırırlar.

“Paper” (kağız) sözü ilkin olaraq “an Egyptian plant”, “papyrus” – “Misir bitkisi”, “papyrus” bildirmək üçün işlədilirdi, indi isə bu sözlə “istənilən növ kağız” adlandırılır. “Journal” sözü əvvəl “daily paper” (gündəlik qəzet) mənasında işlədilmişdi, indi isə bu söz “istənilən periodik nəşri” bildirmək üçün istifadə olunur.

Fransız alimi Breal qeyd edirdi ki, əgər söz daha geniş sahədən daha xüsusi sahəyə daxil olursa, bu zaman sözün mənasının daralması və ya xüsusiləşməsi baş verir və söz daha fərqləndirilmiş anlayışı bildirməyə başlayır.

Mənanın daralması (restriction of the meaning, narrowing of the meaning, specialization) – tədricən gedən bir prosesdir, bu zaman söz ünsiyyətin ümumi sferasından xüsusi sferasına daxil olur. İngilis dilində söz nümunələri üzərində mənanın daralması və ya xüsusiləşmə proseslərini təhlil edək:

“admiral” sözünün ilkin mənası komandir, əmir olmuşdu, bu söz hal-hazırda silahlı qüvvələrin komandiri, hərbi dəniz silahlı qüvvələrinin komandiri, yüksək rütbəli dəniz kapitanı kimi konkret müəyyən olunmuş komandir növlərini ifadə edir.

“alibi” sözü müəyyən bir hadisə və ya cinayət baş verən zaman insanın başqa bir yerdə olması haqqında “sübut” mənasını ifadə edir. Əvvəllər isə bu söz ümumi mənanı ifadə edirdi, sözün ilkin mənası “başqa yerdə olmaq” idi.

“girl” sözü əvvəllər həm qız, həm də oğlan uşaqlarını bildirmək üçün istifadə olunmuşdu. XIV əsrin sonlarında “female child” (qız uşağı) xüsusi mənasını qazanmışdı. XV əsrin ortalarından isə “istənilən cavan evli olmayan qadın üçün “girl” sözü istifadə olunmağa başlanmışdır.

“glide” feilinin ilkin mənası asanlıqla, səsiz şəkildə hərəkət etmək olmuşdu, ancaq daha sonra uçuşu təsvir edən dəqiqləşdirici mənası meydana çıxdı. İndi bu söz “uçmaq, havada süzülmək” mənalarında da işlədilir.

“echo” sözü əvvəllər “səs” mənasında işlədilirdi, indi isə “təkrar olunan səs, exo – səthdən səs dalğaları ilə əks olunan əks-səda” mənasında istifadə olunur.

“worm” sözü əvvəllər istənilən növ həşəratı bildirmək üçün istifadə olunurdu. Hal-hazırda isə bu söz dəqiq, dar mənanı ifadə edərək “qurd, soxulcan” mənalarında işlədilir.

“loan” sözü əvvəllər “rütbəcə və sosial mövqeyinə görə daha yüksək insandan hədiyyə; borc alınmış əşya” mənalarında işlənmişdi. Hal-hazırda isə bu söz daha dəqiq, dar mənanı ifadə edir. Sözü mənası “əlavə faizi ilə qaytarılması tələb olunan, əsasən bankdan borc alınmış pul məbləği”dir.

İngilis dilindən misal gətirilmiş söz nümunələri üzərində sözlərin ilkin və yeni mənalarını izah edək:

- *Forest* – the royal forest (original meaning) → a dense uncultivated tract of trees and undergrowth, larger than woods (modern meaning). Meşə – kral meşəsi (ilkin məna) → sıx, meşədən daha böyük olan, yabanı ağacların və kolların olduğu ərazi (yeni məna).

“*Forest*” sözü ingilis dilinə qədim fransız dilindən XIII əsrin sonlarında keçmişdi. Bu zaman söz “extensive tree-covered district” –

“geniş ağaclarla örtülü ərazi” mənasını verirdi, bu ərazi öz növbəsində kral ailəsinə məxsus idi və ovçuluq üçün istifadə olunurdu.

- *Starve* – to die (original meaning) → to be very hungry (modern meaning). Acından ölmək – ölmək (ilkin məna) → aclıq çəkərək ölmək (yeni məna).

“*Starve*” sözü “ölmək” mənasında “hunger” – “aclıq” sözü ilə birlikdə tez-tez istifadə olunurdu, çünki əvvəllər insanlar daha çox aclıqdan ölürdülər. Nəticədə XV-XVI əsrlərdə “starve” sözü acından ölmək mənasında “to become weak or die because there is not enough food to eat” istifadə edilməyə başlandı.

Problemin elmi yeniliyi. İngilis dilində söz nümunələri üzərində semantik dəyişmənin növləri olan mənanın genişlənməsi – ümumiləşmə prosesi, mənanın daralması – xüsusişmə prosesləri ətraflı şəkildə araşdırılmışdır. Müxtəlif sözlərin mənalarının genişlənməsi və daralması proseslərinin təhlili aparılmış və onların ilkin və müasir, yeni mənaları müqayisə edilmişdir.

Problemin nəzəri və praktik əhəmiyyəti. Bu tədqiqat işinin nəzəri əhəmiyyəti ondan ibarətdir ki, ingilis dilində semantik dəyişmənin növlərinin – mənanın genişlənməsi və mənanın daralması hadisələrinin konkret nümunələr üzərində araşdırılması, bu sözlərin ilkin və müasir mənalarının müqayisəsi ingilis dilində ümumiləşmə və xüsusişmə proseslərinin mahiyyətini dərk etməyə imkan verir. Tədqiqat işinin praktik əhəmiyyəti bu araşdırma materialının və burada göstərilmiş nümunələrin “Leksikologiya” fənninin tədrisi zamanı, praktik ingilis dili dərslərində istifadə olunmasının səmərəli nəticələr verə biləcəyindədir. Həmçinin bu tədqiqat materiallarından müasir ingilis dilində ümumiləşmə və xüsusişmə prosesləri ilə bağlı aparılacaq araşdırmalarda istinad edilə, ingilis dilində semantik dəyişmə prosesinin, leksik dil potensialının daha dərinə, hərtərəfli şəkildə tədqiq olunması üçün istifadə oluna bilər.

Ədəbiyyat:

1. Arnold I. V, Lexicology of modern English. -Moskva: Higher School, 1986. -293 s.
2. David.Stehling, Semantic Change in the Early Modern English Period. -London: “Anchor Academic Publishing” - 2013. -72s.
3. Elizabeth Closs Traugott, Regularity in semantic change . / E.C. Traugott, Richard B. Dasher. – Cambridge: “Cambridge University Press” – 2002. -362s.
4. The Oxford Dictionary of the English Etymology. / Ed.by C.T. Onions. - Oxford: “Oxford University Press” -1966, -1040 s.
5. The Concise Oxford Dictionary. / Ed.by C. Soanes, A. Stefenon. –Oxford: “Oxford University Press”- 2004, -1728 s.
6. Winfred P. Lehmann, Historical Linguistics. - Texas: “ Holt, Rinehart and Winston” -1973, -273s.

E-mail: gasimovanigar90@gmail.com
Redaksiyaya daxil olub: 12.09.2024